

SPIS TREŚCI

Od Autorów.....	15
1. Ogólna charakterystyka prawa konstytucyjnego.....	17
1.1. Wyjaśnienia wstępne.....	17
1.2. Źródła prawa konstytucyjnego.....	20
1.3. Prawo konstytucyjne w systemie prawa.....	26
Wykaz ważniejszej literatury.....	29
2. Propedeutyka wiedzy o konstytucji.....	31
2.1. Wyjaśnienia wstępne.....	31
2.2. Zagadnienia proceduralne.....	33
2.2.1. Ustanowienie i zmiana konstytucji.....	33
2.2.2. Obowiązywanie, stosowanie i przestrzeganie konstytucji.....	34
2.3. Zagadnienia regulacyjne.....	37
2.3.1. Struktura konstytucji.....	37
2.3.2. Treść konstytucji.....	41
2.3.3. Funkcje konstytucji.....	43
Wykaz ważniejszej literatury.....	44
3. System organów państwowych.....	45
3.1. Wyjaśnienia wstępne.....	45
3.2. Zasady kreujące system organów państwowych.....	47
3.2.1. Zasada podziału władz.....	47
3.2.2. Zasada jedności władzy państwowej.....	49
3.3. System organów państwowych według wybranych koncepcji modelowych	50
3.3.1. Model parlamentarno-gabinetowy.....	50
3.3.2. Model prezydencki.....	52
3.3.3. Model parlamentarno-komitetowy.....	54
3.3.4. Modele mieszane.....	56
Wykaz ważniejszej literatury.....	59

4. Wybrane zasady ustroju Rzeczypospolitej.....	61
4.1. Pojęcie zasad ustrojowych.....	61
4.2. Zasada suwerenności Narodu.....	62
4.3. Zasada niepodległości i suwerenności RP.....	67
4.4. Zasada republikańskiej formy państwa.....	70
4.5. Zasada demokratycznego państwa prawa.....	71
4.6. Zasada reprezentacji politycznej.....	76
4.7. Zasada podziału władzy i równoważenia się władz.....	77
4.8. Zasada pluralizmu politycznego.....	80
4.9. Zasada społecznej gospodarki rynkowej.....	82
4.10. Zasada pomocniczości.....	86
Wykaz ważniejszej literatury.....	89
 5. Konstytucyjnoprawny wymiar członkostwa Polski w Unii Europejskiej.....	 91
5.1. Unia Europejska i Wspólnoty Europejskie.....	92
5.2. Droga Polski do Unii Europejskiej.....	93
5.3. Organy Unii Europejskiej i Wspólnot Europejskich.....	95
5.3.1. Organy główne.....	95
5.3.2. Rada Europejska.....	95
5.3.3. Parlament Europejski.....	96
5.3.4. Rada Unii Europejskiej.....	98
5.3.5. Komisja Europejska.....	100
5.3.6. Europejski Trybunał Sprawiedliwości.....	102
5.3.7. Sąd Pierwszej Instancji.....	103
5.3.8. Trybunał Obrachunkowy.....	105
5.3.9. Organy pomocnicze przewidziane przez traktaty.....	105
5.3.9.1. Komitet Regionów.....	105
5.3.9.2. Komitet Ekonomiczno-Społeczny.....	106
5.4. Konstytucja RP a przystąpienie Polski do organizacji międzynarodowej.....	107
5.5. Wzajemne relacje między prawem krajowym, prawem międzynarodowym i prawem wspólnotowym.....	110
5.5.1. Uwagi ogólne.....	110
5.5.2. Źródła prawa wspólnotowego.....	111
5.5.3. Relacje między prawem krajowym państw członkowskich a prawem wspólnotowym.....	117
5.5.4. Procedura orzeczeń wstępnych.....	125
5.5.5. Postanowienie Konstytucji RP odnoszące się do relacji między prawem krajowym a prawem wspólnotowym i międzynarodowym.....	126
5.5.6. Źródła prawa w II i III filarze Unii Europejskiej.....	127
5.5.7. Obywatelstwo europejskie.....	129
5.5.8. Kwestia suwerenności państw członkowskich.....	130
5.5.9. Rola orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji oraz sądów krajowych w stosowaniu prawa wspólnotowego.....	133

5.6. Polska a organy wspólnotowe.....	134
5.7. Perspektywa ratyfikacji Traktatu z Lizbony w Polsce.....	135
5.8. Uwagi końcowe.....	137
Wykaz ważniejszej literatury.....	137
6. Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela.....	141
6.1. Racjonalizacja konstytucyjnej regulacji praw jednostki.....	141
6.1.1. Zagadnienia podstawowe.....	141
6.1.2. Ogólna charakterystyka nowej polskiej regulacji konstytucyjnej praw jednostki.....	148
6.2. Kwestie terminologiczne.....	150
6.2.1. Pojęcia „prawo”, „wolność”, „obowiązek”.....	150
6.2.2. „Prawa człowieka” oraz „prawa obywatela”.....	155
6.3. Katalog konstytucyjnych wolności i praw jednostki.....	159
6.3.1. Zasada równości oraz zakaz dyskryminacji.....	159
6.3.2. Wolności i prawa osobiste.....	163
6.4. Wolności i prawa polityczne.....	175
6.5. Wolności i prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne.....	178
6.6. Obowiązki jednostki.....	183
6.7. Środki ochrony wolności i praw jednostki.....	185
6.8. Wolności i prawa jednostki w sytuacjach nadzwyczajnych.....	188
Wykaz ważniejszej literatury.....	191
7. Prawo wyborcze do Sejmu i Senatu RP oraz status prawny posłów i senatorów 193	
7.1. Prawo wyborcze do Sejmu i Senatu.....	193
7.1.1. Uwagi wstępne.....	193
7.1.2. Zasady prawa wyborczego.....	195
7.1.3. Zgłaszanie kandydatów na posłów i senatorów.....	199
7.1.4. Organizacja wyborów.....	201
7.1.5. Ustalenie wyników wyborów.....	204
7.1.6. Ważność wyborów.....	206
7.1.7. Warunki nabycia i wygaśnięcia mandatu posła i senatora. Uzupełnienie składu Sejmu i Senatu.....	208
7.1.8. Kampania wyborcza.....	209
7.1.9. Finansowanie wyborów.....	211
7.2. Status prawny posłów i senatorów.....	213
Wykaz ważniejszej literatury.....	221
8. Referendum i obywatelska inicjatywa ustawodawcza.....	223
8.1. Uwagi wprowadzające.....	223
8.2. Referendum ogólnokrajowe.....	233
8.3. Referendum lokalne.....	245
8.4. Obywatelska inicjatywa ustawodawcza.....	233
8.5. Uwagi prawnoporównawcze.....	261
Wykaz ważniejszej literatury.....	266

9. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej	269
9.1. Pozycja prawno-ustrojowa Sejmu RP	269
9.2. Zakres kompetencji Sejmu	280
9.3. Kompetencje ustawodawcze Sejmu	289
9.4. Organizacja i tryb funkcjonowania Sejmu	304
Wykaz ważniejszej literatury	319
10. Senat Rzeczypospolitej Polskiej	321
10.1. Uwagi wstępne	321
10.2. Pozycja prawno-ustrojowa Senatu RP	322
10.3. Zakres kompetencji Senatu	324
10.4. Organizacja i tryb pracy Senatu	328
Wykaz ważniejszej literatury	341
11. Zgromadzenie Narodowe	343
Wykaz ważniejszej literatury	348
12. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej	349
12.1. Uwagi wstępne	349
12.2. Pozycja Prezydenta w systemie ustrojowym RP oraz zagadnienie jego odpowiedzialności	351
12.3. Zasady i tryb wyboru Prezydenta RP	357
12.3.1. Uwagi na temat kierunków nowelizacji ordynacji prezydenckiej w ustawie z 28 kwietnia 2000 r. o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta RP oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 43, poz. 488)	370
12.4. Kompetencje Prezydenta RP	376
12.4.1. Uprawnienia Prezydenta RP w stosunkach z Sejmem i Senatem	376
12.4.2. Uprawnienia Prezydenta RP wobec Rady Ministrów	384
12.4.3. Relacje Prezydenta RP z władzą sądowniczą	390
12.4.4. Akty prawne Prezydenta RP	391
12.4.5. Pozostałe uprawnienia Prezydenta	397
12.4.5.1. Uprawnienia w dziedzinie obronności i bezpieczeństwa Państwa	397
12.4.5.2. Uprawnienia w dziedzinie bezpieczeństwa Państwa	398
12.4.5.3. Uprawnienia Prezydenta w dziedzinie spraw zagranicznych Państwa	402
12.4.5.4. Niektóre inne uprawnienia Prezydenta RP wynikające z nowej Konstytucji oraz nie wynikające z niej	406
12.6. Aparat pomocniczy Prezydenta RP	407
12.6. Uposażenie byłego Prezydenta RP	408
Wykaz ważniejszej literatury	411
13. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej	413
13.1. Pozycja ustrojowa Rady Ministrów i jej funkcje	413
13.2. Sposób kreowania Rady Ministrów	420

13.3. Skład Rady Ministrów.....	424
13.4. Zakres działania Rady Ministrów.....	440
13.5. Zagadnienie odpowiedzialności rządu i jego członków.....	444
13.6. Tryb pracy Rady Ministrów.....	448
Wykaz ważniejszej literatury.....	454
14. Ustrój sądownictwa.....	455
14.1. Uwagi wstępne.....	455
14.2. Konstytucyjne zasady organizacji i funkcjonowania sądownictwa.....	456
14.3. Sądy powszechne.....	461
14.4. Sądy wojskowe.....	469
14.5. Sądy administracyjne.....	470
14.6. Sąd Najwyższy.....	472
14.7. Krajowa Rada Sądownictwa.....	474
Wykaz ważniejszej literatury.....	476
15. Trybunał Konstytucyjny i Trybunał Stanu.....	479
15.1. Trybunał Konstytucyjny.....	479
15.1.1. Pozycja ustrojowa.....	479
15.1.1.1. Trybunał Konstytucyjny w systematyce Konstytucji z 1997 r.	480
15.1.2. Skład i organizacja.....	481
15.1.2.1. Skład.....	481
15.1.2.2. Organy TK.....	484
15.1.2.2.1. Zgromadzenie Ogólne.....	484
15.1.2.2.2. Prezes.....	485
15.1.3. Kompetencje TK.....	486
15.13..1. Kontrola konstytucyjności aktów normatywnych.....	486
15.1.3.1.1. Kontrola konstytucyjności a kontrola legalności prawa	487
15.1.3.1.2. Przedmiot a wzorzec kontroli.....	487
15.1.3.1.3. Zakres kognicji TK.....	487
15.1.3.1.4. Definicja aktu normatywnego w orzecznictwie TK	488
15.1.3.1.5. Kontrola abstrakcyjna i kontrola konkretna	489
15.1.3.1.6. Pytanie prawne.....	491
15.1.3.1.7. Skarga konstytucyjna.....	492
15.1.3.1.8. Kontrola następcza a kontrola prewencyjna	496
15.1.3.1.9. Kryteria kontroli legalności prawa	497
15.1.3.1.10. Postępowanie przed TK w sprawach kontroli le- galności prawa.....	498
15.1.3.2. Inne kompetencje Trybunału Konstytucyjnego.....	512
15.1.3.2.1. Badanie zgodności z Konstytucją celów i działal- ności partii politycznych.....	512
15.1.3.2.2. Rozstrzyganie sporów kompetencyjnych.....	515
15.1.3.2.3. Orzekanie o czasowym zastępstwie Prezydenta przez Marszałka Sejmu albo Marszałka Senatu ...	518

15.2. Trybunał Stanu	518
15.2.1. Pozycja ustrojowa Trybunału Stanu.....	518
15.2.2. Skład i organizacja Trybunału Stanu.....	519
15.2.3. Odpowiedzialność konstytucyjna.....	522
15.2.3.1. Delikt konstytucyjny.....	524
15.2.3.2. Zakres podmiotowy odpowiedzialności konstytucyjnej (art. 198 Konstytucji RP).....	525
15.2.4. Odpowiedzialność Prezydenta RP (art. 145 Konstytucji RP).....	525
15.2.5. Odpowiedzialność członków Rady Ministrów (art. 156 Konstytucji RP)	528
15.2.6. Odpowiedzialność pozostałych osób.....	530
15.2.7. Odpowiedzialność posłów i senatorów (art. 107 Konstytucji RP).	531
15.2.8. Postępowanie w sprawie odpowiedzialności konstytucyjnej.....	532
Wykaz ważniejszej literatury.....	538
16. Samorząd terytorialny.....	543
16.1. Pojęcie samorządu.....	543
16.2. Samorząd terytorialny.....	544
16.3. Organy poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.....	550
16.3.1. Samorząd gminny.....	550
16.3.2. Samorząd powiatowy.....	557
16.3.3. Samorząd województwa.....	562
16.4. Podstawowe założenia prawa wyborczego do rad gmin, rad powiatów i sejmików województwa.....	567
16.5. Referendujm lokalne.....	572
16.6. Zrzeszenia jednostek samorządu terytorialnego.....	574
16.7. Nadzór nad samorządem terytorialnym.....	577
Wykaz ważniejszej literatury.....	584
17. Najwyższa Izba Kontroli.....	585
17.1. NIK w systematyce Konstytucji z 1997 r.....	585
17.2. Pozycja prawno-ustrojowa NIK.....	585
17.2.1. NIK jako naczelny organ kontroli państwowej.....	586
17.2.1.1. Organ naczelny.....	586
17.2.1.2. Organ kontroli państwowej.....	587
17.2.1.3. Kontrola a nadzór.....	587
17.2.1.4. Kontrola państwowa.....	587
17.2.1.5. Kryteria podziałów kontroli.....	588
17.2.2. Zakres podmiotowy i przedmiotowy kontroli NIK.....	589
17.2.2.1. Regulacja konstytucyjna.....	589
17.2.2.2. Regulacja ustawowa.....	590
17.2.3. Zasada podległości NIK Sejmowi.....	591
17.2.3.1. Ujęcie historyczne.....	591
17.2.3.2. Obowiązująca regulacja - ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r... ..	592

17.2.4. Zasada kolegialności.....	593
17.2.4.1. Prezes NIK.....	594
17.2.4.2. Kolegium NIK.....	595
17.2.5. Organizacja wewnętrzna NIK.....	597
17.2.5.1. Jednostki organizacyjne NIK.....	597
17.2.5.1.1. Departamenty.....	597
17.2.5.1.2. Delegatury.....	598
17.2.5.1.3. Kontrolerzy.....	599
Wykaz ważniejszej literatury.....	599
18. Rzecznik Praw Obywatelskich i Rzecznik Praw Dziecka.....	601
18.1. Uwagi wstępne.....	601
18.2. Pozycja ustrojowa Rzecznika Praw Obywatelskich.....	605
18.3. Sposób kreacji Rzecznika.....	608
18.4. Zakres zadań Rzecznika.....	610
18.5. Tryb i formy działania Rzecznika.....	613
18.6. Rzecznik Praw Dziecka - ogólne wprowadzenie.....	618
Wykaz ważniejszej literatury.....	624
19. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji.....	625
19.1. Charakter prawno-ustrojowy Rady.....	625
19.2. Problem opłat abonamentowych.....	629
19.3. Członkowie Rady.....	630
19.4. Sprawozdanie i kwestia odpowiedzialności politycznej Rady.....	632
19.5. Status prawny Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji w orzecznictwie TK.....	633
Wykaz ważniejszej literatury.....	636
20. Finanse publiczne.....	639
20.1. Skarb Państwa.....	642
20.2. Zasada władztwa daninowego.....	645
20.3. Budżet państwa.....	649
20.4. Tryb uchwalania ustawy budżetowej.....	658
20.5. Wykonanie i kontrola wykonania ustawy budżetowej.....	665
20.6. Narodowy Bank Polski.....	669
20.7. Uwagi prawnoporównawcze.....	677
Wykaz ważniejszej literatury.....	679
21. Stany nadzwyczajne.....	683
21.1. Pojęcie oraz geneza instytucji stanów nadzwyczajnych.....	683
21.1.1. Pojęcie.....	683
21.1.2. Geneza.....	684
21.2. Cechy charakterystyczne.....	684
21.2.1. Wzmocnienie uprawnień egzekutywy.....	684
21.2.2. Ograniczenia praw podstawowych.....	685

21.3. Stany nadzwyczajne w Konstytucji z 1997 r.....	685
21.3.1. Stan wojenny.....	688
21.3.1.1. Procedura wprowadzenia.....	688
21.3.1.2. Przesłanki.....	689
21.3.1.3. Rozporządzenia Prezydenta RP z mocą ustawy.....	690
21.3.2. Stan wyjątkowy.....	692
21.3.2.1. Procedura wprowadzenia.....	692
21.3.2.2. Przesłanki.....	692
21.3.2.3. Maksymalny czas trwania.....	693
21.3.3. Stan klęski żywiołowej.....	693
21.3.3.1. Procedura wprowadzenia.....	693
21.3.3.2. Przesłanki.....	693
21.3.3.3. Maksymalny czas trwania.....	694
21.4. Stan wojny a stany nadzwyczajne.....	694
21.5. Ograniczenia praw podstawowych w stanach nadzwyczajnych.....	696
21.5.1. Standard krajowy.....	696
21.5.2. Standardy międzynarodowe.....	698
21.6. Stany nadzwyczajne a terroryzm.....	699
Wykaz ważniejszej literatury.....	670